

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ НА ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЯХ

к.геогр.н., доцент Донець І.А.,

к.геогр.н., доцент Арсененко І.А.

студентка спеціальності 242 Туризм Тригуб М.М.

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

Сьогодні в світі вироблений курс, при якому екологічний туризм (екотуризм) щонайбільшим потужним та динамічним розвитком. Як зазначив, Генеральний секретар Всесвітньої туристської організації (ЮНВТО) Зураб Пололікашвілі – екотуризм відіграє велике значення в проблемі розвитку збалансованої і відповідальної індустрії туризму. За прогнозами ЮНВТО, екотуризм входить до числа п'яти основних стратегічних напрямків розвитку на період до 2020 року. Таким чином, можна зробити висновки щодо важливості екотуризму як частини світового і як частину українського туристського бізнесу. Щорічно приріст доходів від екотуризму в світі становить від 20 до 30 % за різними даними [1, 2, 3, 7].

Про значення екотуризму було зазначено, ще у 2002 р. ООН оголосила «Міжнародним роком екотуризму». На сучасному етапі ця галузь туризму дає щорічний приріст на 10-15 % [4].

Однією із причин виникнення екотуризму ми вважаємо зміни суспільного життя (зменшення фізичних навантажень, велика кількість людей у містах, отримання більших можливостей подорожувати). Зміни суспільного життя торкнулися того, що достатня кількість працюючих проводять свій час за комп'ютером і це призводить до того, що людина інколи днями може не виходити із дому. У зв'язку з цим у людини виникає бажання змінити обстановку.

Головним ресурсом екотуризму є незмінене природне середовище. Цей вид туризму може здійснюватися як на природоохоронних об'єктах різного ступеня заповідності: біосферних і природних заповідниках, заказниках, природних парках, регіональних ландшафтних парках, штучно створених об'єктах – ботанічних садах і зоологічних парках, дендрологічних парках та парках-пам'ятках садово-паркового мистецтва, пам'ятках природи (печери, водоспади, мальовничі ландшафти) загальнодержавного та місцевого значення, а також на територіях і об'єктах, що виконують як природоохоронну так і господарську функції (міські і приміські парки, лісові господарства тощо). Також екологічного туриста можуть привабити ландшафти старовинних садіб, монастирів тощо, адже цей вид туризму включає в себе ознайомлення не лише з красою природних об'єктів, але й з різноманітністю культур, релігій. Зокрема, метою екологічного туру можуть виступати регіони з порушеною екологічною ситуацією, щодо отримання певних екологічних знань).

Суттєвий потік екотуристів у світі становлять жителі розвинених країн, які цікавляться красою природи і побутом, які збереглися в незайманих куточках планети (природа і культура країн Африки, Азії, Центральної Америки).

Сприяння природно - заповідних територій, які часто відвідуються туристами приносять довгострокові економічні вигоди для економіки країн. В європейських країнах (Швейцарія, Австрія та Німеччина) зазначено позитивні прогнози щодо розвитку екологічного туризму. Експертами було зазначено, що зростання обсягу екотуристських поїздок будуть сприяти: зростанню значення екологічних проблем в країнах; збільшення екотуристичної групи за рахунок дітей (виховання дітей в атмосфері свідомого ставлення до охорони довкілля) [5, 6].

Сьогодні заповідні території це розвиток та підтримка традиційних ремесл, вівчарства, бджільництва, кінних господарств, виробництво сувенірної продукції, заготівлю грибів, ягід, лікарських рослин, зелений туризм на

сільських територіях. Як наслідок — самі заповідники зможуть заробляти більше коштів і вийти на певний рівень рентабельності.

Наразі об'єкти природи приваблюють увагу туристів, які стають основним джерелом прибутків заповідної території: штат, який набирається з місцевих жителів; транспортне обслуговування туристів; робота гідами та надання житла в оренду. У висновку зі збільшенням туристів зростає відвідування закладів харчування, магазинів [1].

Сьогодні зростає кількість неконтрольованих туристів на заповідних територіях, а це потребує узгодження туристичних потоків у межах рекреаційних зон та упровадження сертифікації підприємств, щодо надання турпослуг. У підсумку, є впровадження екотуризму на заповідних територіях, як серйозної умови формування різних форм щодо надходжень для підтримання фінансового забезпечення, соціальної стабільності та збереження довкілля. Екотуризм впливає на соціально-економічні умови проживання місцевого населення: збільшення туристичних потоків в екологічному туризмі; зростання доходів населення; зменшення рівня бідності; покращення соціальних умов життя; зменшення рівня безробіття.

Можна підтвердити, що підвищення рівня зацікавленості туристів екотуризмом дозволить поживати населення до туристичного бізнесу, який пов'язаний з диверсифікацією підприємницької діяльності на територіях національних природних парків. Проблемою розвитку екотуризму на цих територіях є малорозвинена інфраструктура, але вирішення проблеми можливе, якщо місцеве населення буде більш активно приймати мандрівників у приватних сільських будинках, займатися екскурсійною діяльністю та ін.

В Україні незадовільно здійснюється фінансування заходів, які спрямовані на охорону природного середовища; наукових досліджень; еколого-освітньої та туристичної діяльності на охоронній території. Фінансування сертифікації екотуристичних послуг повинно здійснюватися за рахунок державного бюджету, та за допомогою залучення інвестицій, кредитів банків та

ін. Джерелами формування інвестиційних ресурсів в туристично-рекреаційній галузі є власні засоби, позикові кошти, цільове бюджетне фінансування та ін.

Але, є і позитивні зрушення у розвитку екотуризму:

- збільшення кількості фірм, що займаються розвитком екотуризму та сільського зеленого туризму;
- посилення пропозицій від туроператорів щодо програм активного відпочинку як в країні, так і за кордоном, розширення рекламування турагентами турів екологічного спрямування;
- облаштування територій об'єктів ПЗФ елементами рекреаційної інфраструктури та розробка нових туристських маршрутів і екологічних стежок;
- продовжується активна робота з розвитку стратегічного планування сфери туризму на засадах програмно-цільового підходу.

У сучасній концепції екотуризму зазначено про обов'язковість збереження природного і культурного спадку, біотичної різноманітності і покращення екологічного, соціального і економічного стану регіонів, які відвідують екотуристи. Екотуризм повинен стати взірцем для переорганізації, екологізації всієї індустрії туризму.

Список використаних джерел

1. Веб-портал Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unwto.org>
2. Голуб М. О. Наукові підходи до визначення потенціалу екологічного туризму / М. О. Голуб // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2015. – Т. 20. Вип. 1/1. – С. 41–45
3. Добровольська Н.В., Кандиба Ю.І. Передумови розвитку екологічного туризму в Україні на основі використання об'єктів природно-заповідного фонду. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gj.kherson.ua/archive/4/18.pdf>

4. Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць / за заг. ред. М.М. Радєвої, В.М. Коломієць. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2018. – 158 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://clmconsulting.pl/wp-content/uploads/2015/04/SBORNIK-E%60KOLOGIYA-2018.pdf>

5. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу. Моногр. Під ред. А. А. Мазаракі. – К.нац.торг-екон.ун-т. 2011. – 772 с.

6. Туризм в умовах глобалізації: особливості та перспективи розвитку: Монографія / Під. Ред. д-ра екон. наук, проф. М. О. Кизима, канд. екон. Наук, проф. В. Є. Єрмаченка. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2012. – 472 с.

7. Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2436543-majze-kozen-desatij-pracezdatnij-ukrainec-bezrobitnij.html>